

13. *Suspiljno-politychni nastroji naseleennja: novi vyklyky (kvitenj 2018 r.)* [Public-political mood of the population: new challenges (April 2018)]. Available at: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/obschestvenno-politicheskie_nastroeniya_ukraincev_novye_vyzovy.html (accessed 06.02.2019)
14. Global Corruption Barometer. Available at: https://www.transparency.org/news/feature/governments_are_doing_a_poor_job_at_fighting_corruption_across_europe (accessed 06.02.2019)
15. *Politychna systema ta instytuty ghromadjansjkogho suspiljstva v suchasnij Ukraini* [The political system and the institutions of the civil society in Ukraine]. Kyiv: Lybid.
16. Ghavrylyshyn O. (2015) *Ukrajina: najbiljshi nadiji, najbiljshi rozcharuvannja* [Ukraine: the greatest hopes, the greatest disappointments]. *Velyke pererodzhennja: uroky peremoghy kapitalizmu nad komunizmom* [Great rebirth: the lessons of the victory of capitalism over communism]. Ljviv: Vydavnytstvo Starogho Leva.
17. *Ukrajina 2017–2018: novi realiji, stari problemy (analytychni ocinky)* [Ukraine 2017–2018: new realities, old problems (analytical assessments)]. Available at: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_Pidsumky_ukr_eng.pdf (accessed 06.02.2019)
18. Favoritism in decisions of government officials. Available at: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017–2018/competitiveness-rankings/#series=EOSQ042> (accessed 06.02.2019)
19. Full summary report: People and Corruption: citizens' voices from around the world. Available at: https://echas.eenu.edu.ua/index.php/echas/about/submissionshttps://www.transparency.org/news/feature/global_corruption_barometer_citizens_voices_from_around_the_world (accessed 06.02.2019)

Стаття надійшла в редакцію 01.02.2019 р.

УДК 332.145

Павлов Костянтин,
доктор економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра аналітичної економіки та природокористування,
м. Луцьк; ORCID ID: 0000-0003-2583-9593
e-mail: pavlovkv@icloud.com

Павлова Олена,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк; ORCID ID: 0000-0002-8696-5641
e-mail: strishenec.olena@eenu.edu.ua

Купчак Володимир,
доктор економічних наук, доцент,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра аналітичної економіки та природокористування,
м. Луцьк; e-mail: vrvvua@gmail.com.
<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2019-01-14-20>

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Відомо, що на сьогодні конкурентна політика держави базується на вузькозмістовних принципах, що є недостатнім для її результативності. Як слідство, взагалі не досліджено конкурентну політику держави в розрізі її макроекономічних показників, має місце лише дослідження окремих релевантних ринків. Актуальним є приділення уваги питанням, що стосуються світового досвіду щодо боротьби з явищем монополізації влади з метою їх подальшого застосування на прикладі України. Оскільки за відсутності регульованого конкурентного середовища та без створення прийнятних умов для співіснування суб'єктів ринку її економіка не зможе ефективно функціонувати. В результаті проведеного авторами дослідження пріоритетних напрямів забезпечення державних регуляторних процесів відносно конкурентних відносин як в нашій державі так і в провідних країнах світу дозволило дійти висновку, що в більшості країн, забезпечення прозорих конкурентних умов ринкового співфункціонування знаходиться на особливому рівні контролю; в окремих державах антимонопольний контроль та його реалізацію здійснює відповідна установа антимонопольного регулювання.

Ключові слова: регулювання, державне регулювання, державна антимонопольна політика, конкуренція, напрями регулювання конкуренції.

Павлов Константин,
доктор экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра аналитической экономики и природопользования,
г. Луцк; ORCID ID: 0000-0003-2583-9593
e-mail: pavlovkv@icloud.com

Павлова Елена,
доктор экономических наук, профессор,
заведующая кафедрой аналитической экономики и природопользования
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
г. Луцк; ORCID ID: 0000-0002-8696-5641
e-mail: strishenec.olena@eenu.edu.ua

Купчак Владимир
доктор экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра аналитической экономики и природопользования
г. Луцк; e-mail: vrvrua@gmail.com

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ КОНКУРЕНЦИИ: ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ

Известно, что сегодня конкурентная политика государства базируется на узкосмысловных принципах, чего недостаточно для ее результативности. Как следствие, вообще не исследована конкурентная политика государства в разрезе ее макроэкономических показателей, имеет место только исследования отдельных релевантных рынков. Актуальным является уделение внимания вопросам, касающимся мирового опыта по борьбе с явлением монополизации власти с целью их дальнейшего применения на примере Украины. Поскольку при отсутствии регулируемой конкурентной среды и без создания приемлемых условий для сосуществования субъектов рынка ее экономика не сможет эффективно функционировать. В результате проведенного авторами исследования приоритетных направлений обеспечения государственных регуляторных процессов относительно конкурентных отношений как в нашем государстве так и в ведущих странах мира позволило сделать вывод, что в большинстве стран, обеспечения прозрачных конкурентных условий рыночного совместного функционирования находится на особом уровне контроля; в отдельных государствах антимонопольный контроль и его реализацию осуществляет соответствующее учреждение антимонопольного регулирования.

Ключевые слова: регулирование, государственное регулирование, государственная антимонопольная политика, конкуренция, направления регулирования конкуренции.

Pavlov Konstantyn,
Doctor of Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Analytical Economics and Natural Resources
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Lutsk; ORCID ID: 0000-0003-2583-9593
e-mail: pavlovkv@icloud.com

Pavlova Olena,
Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Analytical Economics and Natural Resources
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Lutsk; ORCID: 0000-0002-8696-5641
e-mail: strishenec.olena@eenu.edu.ua

Kupchak Volodymyr,
Doctor of Economics, Associate Professor,
Professor of the Department of Analytical Economics and Natural Resources
Lesya Ukrainka Eastern European National University,
Lutsk; e-mail: vrvrua@gmail.com

PRIORITY DIRECTIONS OF THE STATE REGULATION OF COMPETITION: DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE

In the process of studying the priority directions of regulating the state of competitive relations in our state, attention is drawn to its disproportionality. This situation is due to the fact that the overwhelming majority of business structures operate in an oligopolistic market, or in general, monopoly forms of market co-operation.

At the same time, a significant volume of markets at various levels continues to be monopolized, since there has still not been created identical and transparent conditions for the functioning of absolutely all market participants. That creates a number of obstacles for the development of the state's economy and ensuring an adequate level of competitive balance.

It is known that today the state's competitive policy is based on narrow-minded principles, which is insufficient for its effectiveness. As a result, the competition policy of the state in general is not investigated in the context of its macroeconomic indicators, only research of some relevant markets takes place.

At present, it is important to focus attention on issues relating to world experience in combating the monopolization of power with a view to their further application on the example of Ukraine. Since, in the absence of a regulated competitive environment and without creating acceptable conditions for the coexistence of market players, its economy will not be able to function effectively.

It is known that measures to implement the legislative norms of a competitive direction are the basis for the successful development of the economy of our country.

Antitrust activities, including antitrust legal regulation, are a prerequisite for ensuring transparent competitive principles of coexistence of business entities.

Consequently, as a result of the study of priority directions of regulation by the state of competitive relations, both in our state and in the leading countries of the world, we can sum up the following: in most countries, ensuring transparent competitive conditions of market co-operation is at a special level of control; in some states, antitrust control and its implementation is carried out by the relevant antimonopoly body (institution) under public administration.

From this, we believe that domestic antimonopoly legislation needs transformation processes, and the study of the world's leading countries should contribute to this.

Key words: regulation, state regulation, state antimonopoly policy, competition, directions of regulation of competition.

Постановка проблеми. В процесі дослідження пріоритетних напрямів забезпечення регулювання з боку держави конкурентних відносин як в нашій державі, привертає увагу його непропорційність. Таке становище склалося у зв'язку тим, що переважна більшість підприємницьких структур функціонують за умов олігополістичного ринку, або ж взагалі монополічних форм ринкового співфункціонування.

В той же час, значний обсяг ринків різних рівнів продовжують бути за монополізованими, оскільки до цих пір не було створено ідентичних та прозорих умов для функціонування абсолютно усіх учасників ринку. Що створює ряд перепон для розвитку економіки держави та забезпечення належного рівня конкурентного балансу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань щодо державного регулювання конкурентних відносин займалися такі вчені: А. Асаула, В. Гейця, Т. Гірченко, О. Гриценка, О. Ковалевської, І. Кривов'язюка, А. Мартин, В. Мороз, Т. Овсяннікової, Т. Одаренко, В. Павлова, А. Третяка. Водночас, питанням, що стосуються забезпечення пріоритетних напрямків регулювання конкурентних відносин присвячено не достатньо уваги.

Постановка завдання. Метою даної статті є ґрунтовне дослідження пріоритетних напрямів регулювання з боку держави конкурентних відносин в Україні та за її межами.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що заходи щодо реалізації законодавчих норм конкурентного спрямування є фундаментом успішного розвитку економіки нашої держави.

Антимонополізна діяльність, в тому числі антимонополізне нормативно-правове забезпечення - це обов'язкова передумова спрямована на забезпечення прозорих конкурентних засад співіснування господарюючих суб'єктів [1, 2].

Сучасне розуміння антимонополічного законодавства виникло ще у XIX столітті в Канаді та США, де на той час відбувалися перші процеси монополізації, що здійснювали негативний вплив на економіку цих країн. Розуміння монополій, в той час сприймалося як повне усунення будь-яких конкуренцій з метою панування певної компанії на ринку, а нормативно-правове антимонополізне забезпечення діяло лише умовно. В найкращому випадку здійснювалися антимонополісні заходи шляхом заключення угод щодо ціноутворення та поділу ринків [8].

Сьогодні ж, законодавство антимонополічного спрямування є значно ширшим, як за своїм змістом, так і сферою впливу та має свої відмінності в залежності від країн його застосування, хоча і

зводиться до регуляторної чи заборонної системи. *Антимонopolьне нормативно-правове забезпечення* – це сукупність нормативних актів та законів, дію, яких направлено на підтримку, захист та розвиток конкурентних засад і боротьбу з монополіями у різних формах їх прояву. Законодавство антимонопольного спрямування, на сьогодні є сформованим в більш, ніж 60 країнах світу, хоча і різняться за назвою. Від так, в країнах Європейського Союзу – це боротьба з обмеженням конкурентних свобод; безпосередньо в Австрії, Німеччині, Швеції – антикартельне законодавство; в Сполучених Штатах Америки – антитрестівські законодавчі основи; в азіатських країнах – антимонопольне законодавство.

Перший антитрастівський закон (закон Шермана) було прийнято 1890 року в Америці. По мірі поглиблення ринкових відносин зміст закону постійно підсилювався. Найважливішим показником, що визначає рівень монополізації ринку є індекс Герфіндала – Гіршмана. До основних дій підприємств, які спричиняють антимонопольну реакцію є протидія нововведенням; масовий обсяг продукції; нечесне витіснення конкурента та утримання надприбутків.

Підприємство відноситься до монопольного за умови, коли його частка ринку перевищує 35 % [11].

В кожній з країн світу існують свої підходи до теоретичних основ та практичної ефективності дій, що пов'язане, з регулюванням конкурентних норм та правил на ринку. Загалом, на сьогоднішній день існує три загальноприйнятих системних підходи до регулювання конкуренції.

В переважній більшості європейських країн панує «*Регуляторна система*». Характеризується вона спрямованістю щодо протидії зловживанню монопольним становищем на ринку. В її основі покладено основні норми контролю та регуляторні принципи. Слід також зазначити те, що утворено Європейську регуляторну систему у післявоєнні часи, що значно пізніше, ніж в Сполучених Штатах Америки. За змістом основних антимонопольних законодавчих норм Європи, монополістична діяльність на території країн-членів Європейського Союзу не є забороненою та допускається до того часу, поки не порушує законодавства [8].

Тобто, за своїм змістом, в меншій мірі лобіює чесну конкуренцію, а ніж інтереси виробників національного значення серед інших країн Європейського союзу та носить протекціоністський характер. Європейська антимонопольна правова система «вбачає» в картельних об'єднаннях певну користь для економічного розвитку держав і шляхом обліку та реєстрації організації картельних змов спеціальними державними органами направлена, в першу чергу, на процес регулювання їх діяльності. В Німеччині цю функцію виконує Федеральне управління картелів.

В країнах Європейського союзу, процесу реєстрації в першу чергу підлягають ті угоди, зміст яких в тій чи іншій мірі може зашкодити вільним конкурентним відносинам. На законодавчому рівні в країнах Європи визначаються ті угоди монопольними, зміст яких несе в собі чіткій ринковий розподіл та «фіксацію» цін, або ж у випадку зосередження більш як третини ринку під впливом однієї фірми.

До того ж, в країнах Європи процес регулювання конкурентних відносин здійснюється централізованим шляхом. Даний процес забезпечується завдяки застосуванню міжнародних об'єднань національного законодавства країн-учасниць. В цілому, єдине бачення політики щодо регулювання конкурентних відносин в країнах Європейського союзу досягнуто завдяки уніфікованим принципам, в основу яких покладено попередження інфляційних процесів, забезпечення єдиних умов для виробників товарів та послуг, створення сприятливої платформи для підвищення рівня ефективності національних виробництв та стабілізації підприємництва. Слід зазначити, що вагоме місце в антимонопольному правовому забезпеченні відводиться унеможливленню втручання з боку держави у економічні процеси ринку, а саме: субсидювання, датаціювання та будь-якої іншої форми допомоги з боку як державних органів, так і приватних підприємств [8].

У свою чергу, в процесі формування антимонопольного законодавства в Східноєвропейських країнах було взято досвід Японії та Сполучених Штатів Америки. В Росії процес регулювання конкурентних відносин забезпечує Державний комітет Російської Федерації з антимонопольної підтримки. Антиконтурентне законодавство Росії, з метою забезпечення прозорого та ефективного функціонування ринків, направлено на суттєве обмеження, або ж взагалі повну ліквідацію функціонування нечесної конкуренції та будь-яких монопольних проявів [3].

Система антимонопольного спрямування американського типу, що активно застосовується насамперед в Сполучених Штатах Америки та інших країнах західної півкулі, спирається на принципи заборон на монополію в любых її проявах. В її основу покладено захист чесної конкуренції

на національному ринку та обов'язкове збереження національних компаній, виробництв, що є неконкурентоспроможними. «Заборонна система» законодавства антимонопольної дії характеризується повною заборонаю будь-яких монополій та спроб щодо монополізації ринку. Вона бере свій початок ще з 1890 року у США, з моменту прийняття закону Шермана. Вона і по цей день залишається основним антитрестовським законом, метою якого є попередження можливості таємних змов з метою поділу ринків. В 1914 р. у США було проголосовано та прийнято закон Клейтона, після чого доповнено законом Робінсона-Патмана в 1936 році, зміст якого забезпечував регуляторну дію у випадках усунення конкурентів шляхом, здійснення нечесної цінової політики, створення штучних перешкод входу на певний ринок, заборони придбання конкурентних товарів [10].

В Сполучених Штатах Америки реалізація антимонопольного законодавства здійснюється шляхом діяльності Антитрестовського управління Міністерства юстиції та Федеральної торгової комісії, діяльність якої ґрунтується на Законі про Федеральну торгову комісію з 1914 р. Основними шляхами щодо забезпечення реалізації антимонопольної політики в США є контроль за процесом ціноутворення монополістів та оподаткування монополістичних прибутків за спеціальними ставками [2, 3].

Кінцевою метою створення нормативно-правового забезпечення антимонопольного спрямування є повне недопущення монополій та використання у любых проявах, контроль над об'єднаннями різних підприємств, розвиток конкурентного середовища та підтримка його життєздатності.

Зазначимо, що за своїм змістом «заборонна система» реалізації законодавства антимонопольного спрямування є жорсткою та чітко вказує межі «дозволеного», чим створює надійну основу для реалізації повноважень контролюючих органів [10].

Азіатська антимонопольна система використовується на сьогодні в Північній Кореї, Японії та інших провідних державах азійської частини східної півкулі. Завданням даної системи є створення умов для забезпечення та сприяння розвитку чесних конкурентних засад в діяльності всіх учасників внутрішнього ринку. Відтак, національні виробники товарів та послуг поступаються позиціями на користь іноземних учасників ринку. Хоча, за умови гри національних компаній на іноземних ринках, задля досягнення переваг часто-густо має місце взаємодія між виробниками однієї держави.

В Японії ж, органом, що контролює дотримання антимонопольного законодавства, являється Комітет по справедливих угодах. Також зазначимо, що японське антимонопольне законодавство теж базується на системі заборонного характеру. Одним з основних законів є Закон «Про заборону приватної монополії та забезпечення чесних угод». При розробці даного законопроекту було взято за основу практику США. В його зміст державою покладено кількісне обмеження виробництва певного виду товарів чи послуг, а саме, ринкова частка однієї фірми не повинна перевищувати 50 % від усього обороту на ринку, або ж межі даного показника у 75 %, якщо ситуація стосується двох виробників [8].

Монопольним також вважається становище, за умов якого ціноутворення з боку монополіста здійснюється на необґрунтовано високому рівні. До того ж, значна увага з боку держави приділяється контролю щодо не завищення реалізаційних та управлінських витрат відносно опосередкованих показників [4].

Загалом, особливості антимонопольних систем та відмінності між ними полягають насамперед в пріоритетності та кінцевій меті їх реалізації, а саме: індустріалізації чи боротьбі з монополіями.

До прикладу, в Сполучених Штатах Америки індустріальні засади значно поступаються антимонопольній політиці, тобто заходи, що спрямовано на забезпечення чесної конкуренції для країни є важливішими, а, ніж, її загальний економічний розвиток. В свою чергу, в країнах Європейського Союзу та Азіатських країнах, навпаки, за мету стоїть, в першу чергу, розвиток загальних економічних позицій держави, а не конкурентних умов співіснування учасників ринку [8].

Також слід відзначити, що в переважній більшості Європейських країн та передових азіатських державах менш жорстким є сприйняття монополізації ринків. В Європі політика щодо регулювання конкуренції являє собою важливий інструмент для успішного регулювання економіки її країн-членів.

Висновки. Отже, в результаті дослідження пріоритетних напрямів забезпечення регулювання з боку держави конкурентних відносин як в нашій державі так і в провідних країнах світу дозволяє резюмувати наступне: в більшості держав, забезпечення прозорих конкурентних умов ринкового співфункціонування знаходиться на особливому рівні контролю; в окремих державах антимонопольний контроль та його реалізацію здійснює відповідний антимонопольний орган (установа), що знаходиться в державному віданні.

Від так, вважаємо, що вітчизняне законодавство антимонопольного спрямування потребує трансформаційних процесів, а досліджений досвід провідних країн світу повинен цьому сприяти.

Джерела та література

1. Економіка нерухомості : навч. посіб. / А. М. Асаул, В. І. Павлов, І. І. Пилипенко, Н. В. Павліха, І. В. Кривов'язюк. Київ: ІВЦ Держкомстату України., 2004. 350 с.
2. Економічна теорія [Текст]: підручник / С. В. Мочерний [та ін.]. Київ: Академія, 2004. 855 с.
3. Економічна циклопедія. У 3-х т. Т. 2 / редкол.: С. В. Мочерний [та ін.]. Київ: Академія; Тернопіль: ТАНГ, 2001. 848 с.
4. Мамутов В. К., Чувпило О. О. Госоподарче право зарубіжних країн : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. Київ: Ділова Україна, 1996. 352 с.
5. Павлов К. В. Теоретичні аспекти конкуренції на регіональних ринках житлової нерухомості. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*: журн. Луцьк, 2017. № 3 (11). С. 7–12.
6. Павлов К. В. Вплив конкурентних відносин на регіональні ринки нерухомості в умовах інституційного забезпечення. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*: журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. № 4(8). С. 89–93.
7. Павлов К. В. Змістова характеристика функціонування регіональних ринків нерухомості. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*: журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. № 1 (9). С. 102–109.
8. Павлов К. В. Оцінка конкурентоспроможності регіональних ринків житлової нерухомості України: монографія. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2018. 482.
9. Павлов К. В. Регулювання інвестиційно-житлових відносин в Україні. Монографія. Рівне: НУВГП, 2013. 250 с.
10. Піндайк Р. С. Мікроекономіка : [пер. з англ.] / Р. С. Піндайк, Д. Л. Рубінфельд. Київ: Основи, 1996. 646 с.
11. Свод законов Российской Империи. Т. 10. Ч. 1. Свод законов гражданских. Петроград, 1914. С. 71.
12. Стрішинець О. М., Ліщук В. І., Слісєєва Л. В. Економічна теорія : навч. посіб. для студентів вищ. учб. навч. закл. Луцьк: СТУ ім. Лесі Українки, 2014. 240 с.
13. Стрішинець О. М., Павлов К. В. Особливості конкурентних відносин на регіональних ринках нерухомості. *Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Економіка»*. Збірник наукових праць. Вип. 1 (47). Т. 2. / Ужгород, 2016. С. 35–38.
14. Стрішинець О. М., Павлов К. В. Теоретичні аспекти конкуренції на регіональних ринках житлової нерухомості. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*: журнал / уклад. Любов Григорівна Ліпич, Мирослава Богданівна Кулинич. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. № 3 (11). С. 7–12.

References

1. Asaul, A. M., Pavlov, V.I., Pilipenko, I.I., Pavlikha, N.V., Kryvov'yazyuk, I.V. (2004). *Ekonomika nerukhomosti : navch. posib.* [Real Estate Economics: Teach. manual]. Kyiv: IVTS Derzhkomstatu Ukrayiny [in Ukrainian].
2. Mochernyy, S. V. et al. (2004). *Ekonomichna teoriya* [Economic Theory]. Kyiv: Academy [in Ukrainian].
3. Mochernyy, S. V. (Eds.). (2001). *Ekonomichna entsyklopediya* [Economic Encyclopedia]. Kyiv: Academy; Ternopil: TANG [in Ukrainian].
4. Mamutov V. K., Chuvpylo, O. O. (1996). *Hosopodarche pravo zarubizhnykh krayin : pidruch. dlya studentiv yuryd. spets. vyshch. navch. Zakl* [State aid law of foreign countries: under the leadership. for students law. special higher tutor shut up]. Kyiv: Dilova Ukrayina [in Ukrainian].
5. Pavlov K. V. (2017). *Teoretychni aspekty konkurentsiyi na rehional'nykh rynkakh zhytlovoyi nerukhomosti* [Theoretical Aspects of Competition in the Regional Markets of Residential Real Estate]. *Ekonomichnyy chasopys Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky – Economic Journal of the Lesia Ukrainka Eastern European National University*, 3 (11), 7–12 [in Ukrainian].
6. Pavlov, K. V. (2016). *Vplyv konkurentnykh vidnosyn na rehional'ni rynky nerukhomosti v umovakh instytutsiynoho zabezpechennya* [Influence of competitive relations on regional real estate markets in the context of institutional support]. L. G. Lypych, & M. B. Kulinich (Eds.) *Ekonomichnyy chasopys Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky – Economic Journal of the Lesi Ukrainki Eastern European National University*, 4 (8), 89–93 [in Ukrainian].
7. Pavlov, K. V. (2017). *Zmistova kharakterystyka funktsionuvannya rehional'nykh rynkiv nerukhomosti* [Content characteristic of the functioning of regional real estate markets]. L. G. Lypych, & M. B. Kulinich (Eds.) *Ekonomichnyy chasopys Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky – Economic Journal of the Lesi Ukrainki Eastern European National University*, 1 (9), 102–109 [in Ukrainian].

8. Pavlov K. V. (2018). Otsinka konkurentospromozhnosti rehional'nykh rynkiv zhytlovoi nerukhomosti Ukrayiny : monohrafiya [Assessment of the Competitiveness of Regional Real Estate Markets in Ukraine: Monograph]. Luts'k : PrAT «Volyns'ka oblasna drukarnya» [in Ukrainian].
9. Pavlov, K. V. (2013). Rehulyuvannya investytsiyno-zhytlovykh vidnosyn v Ukrayini [Regulation of Investment and Housing Relations in Ukraine]. Rivne: NUVGP [in Ukrainian].
10. Pindayk R. S., Rubinfel'd, D. L. (1996). Mikroekonomika [Microeconomics]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].
11. Svod zakonov Rossiyskoy Imperii. T. 10. CH. 1. Svod zakonov grazhdanskikh [The code of laws of the Russian Empire. T. 10. Part 1. Code of Civil Law]. (1914). Petrograd. [in Russian].
12. Strishinets O. M., Lishchuk, V. I., Yelisyeyeva, L. V. (2014). Ekonomichna teoriya : navch. posib. dlya studentiv vyshch. uchb. navch. zakl. [Economic theory: teaching. manual for students of higher education. teaching tutor shut up]. Luts'k : SNU im. Lesi Ukrayinky [in Ukrainian].
13. Strizenets, O. M., & Pavlov, K. V. (2016). Osoblyvosti konkurentnykh vidnosyn na rehional'nykh rynkakh nerukhomosti [Features of Competitive Relations in Regional Real Estate Markets]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya «Ekonomika» – Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series «Economics»*, 1, Vol. 2, 35–38 [in Ukrainian].
14. Strizenets, O. M., & Pavlov, K. V. (2017). Teoretychni aspekty konkurenciyi na rehional'nykh rynkakh zhytlovoi nerukhomosti [Theoretical aspects of competition in the regional markets of residential real estate]. L. G. Lypych, & M. B. Kulinich (Eds.) *Ekonomichnyy chasopys Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky – Economic Journal of the Lesi Ukrainki Eastern European National University*, 3 (11), 7–12 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 29.12.2019 р.